

Előfizetési árak:

Egész évre	12	frt.
Félévre	6	"
Negyedévre	3	"
Egy órára	1	"
— Egyes szám 4 kr. —		

Kiadóhivatal:

Pleltz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszo-
lamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek.
Zápolya-utca 1-ső szám
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknál.

Megjelenik mindennap.
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

A sajtó cenzurája.

Nagybecskerek, szeptember 23.

Egy idő óta az foglalkoztatja a közvéleményt, a mire eddig senki sem gondolt: a sajtó cenzurája. Akadnak hangok, a kik rendszabályozni akarják a sajtó „tulkapásait” s ezt gondolják elérhetőnek, ha behozzák a cenzurát. Legutóbb Nógrád vármegye hozott ilyen határozatot. Palócz népünk ott a Mátra lejtőin nagyon fíkus és kedélyes népecske, melyet Mikszáth Kálmán kedves iratai ismertettek és kedveltettek meg a művelt világgal. De a mit a minap cselekedtek, az sem nem fíkus, sem nem kedélyes. Egy gonosz, mindenestre idegen szellem szállt beléjük, hogy Nógrád vármegye közgyűlésén, hol többségben vannak, egyszerre keresztülvitték azt a határozatot, mely szerint oly tartalmu petíció intéztessék az országgyűléshez, hogy a tót és román sajtó ellen kivételes állapot rendeltessék el, hozzák be az előleges cenzurát. Az illető indítvány ellen hiában emelte föl szavát a szabadelvű politikának az egész országban tisztelt veteránja, Szontágh Pál főrendiházi tag, hiában bizonyították Pulszky és Sréter kipróbált szabadelvű képviselők az indítvány megengedhetetlen voltát főleg oly törvényhatóság részéről, a mely mindig a szabadság és egyenlőség mellett küzdött: a közgyűlés többsége megszavazta a határozati javaslatot s elrendelte egyúttal annak az ország összes törvényhatóságával leendő közlését. No már, meg kell hogy mondjuk, ez rátóti cselekedet volt, még pedig a legnevetesebb kalibertűek közül való. Gyakorlati eredményt nem fognak vele elérni, nem még akadémiákat sem, legfeljebb vidámságot keltenek vele, mert az országgyűlés tulnyomó többsége, meg a körlevéllel felhívott törvényhatóságoké is bizonynyal jót fog rajtuk nevetni.

De egy igen komoly oldala is van a

dolognak. Igen aggasztó tünet az, ha a törvényhatóságok, melyeket csak az imént mondott a közvélemény tényezőinek és a nép hivatott oktatóinak a király, a szabadság, egyenlőség és testvériség elvét, a melynek Magyarország virágzását és a művelt világ rokonszenvét köszönheti, oly könnyedén veszik s oly gyorsan kéznél vannak a represszáliák indítványozásával, melyeket különben csak a reakció szeret használni. Az alkotmány-függőség, a kivételes állapot ördögének ne mutassuk a kisujjunkat, mert nagyon hamar az övé lesz az egész kezünk. Ha az alkotmányos szabadságot részben és egyesek ellen megszüntetik, akkor hamar veszendőbe megy minden irányban s mindenkire nézve. És minő szegénységi bizonyítványt állítana ki magáról a magyar államhatalom, a magyar állameszme oly rendszabálylyal, melyet Nógrád vármegye közgyűlése javasol! Hogyan, a törvény nem lenne elég az agitátorok téken tartására? Hogyan, Magyarország nem lenne elég erős a féktelen nemzetiségi izgatással rendes uton elbánni? Ugyan tekintsen önnön magára Nógrád vármegye! Nincsenek derék tótjai? Igen, maguk a palóczok, ezek a mintaszertű, sőt a mint látjuk tulbuzgó hazafias polgárok nem maguk is nagy részben tót származásúak és szabadság, egyenlőség és testvériség által lettek beojtva mint nemes szem a magyar törzshe?

Nem, és ezerszer nem: Magyarország nem fogja megtorlásokkal és kivételes rendelkezésekkel propagálni állameszméjét, hanem továbbra is természetes vonzerővel fog hatni az idegen elemekre, testvéries bánásmód által csatolja őket magához. Ha valaki megsérti a törvényt, meg lesz büntetve; de a büntés miatt nem függesztjük fel a szabadságot, nem mérgezzük meg a légtört a magyar nemzetnek, a melyben egyedül képes lélegzeni, élni és virulni.

A „TORONTÁL” TÁRCZÁJA.

Színháznézőben.

(Beszámoló féle.)

A könyörtelen sors még mindig a kétszerkettő elve szerint kormányozza a világot s így nem voltam abban a kellemes helyzetben, hogy a nyár folyamán átrándultam volna az új világba, a hol az emberek köztudomás szerint nagy kiállítást rendeztek. Eleinte feszélyeztettem, mikor kárörvendő arccal azt kérdezték tőlem:

— Hát Ön nem ment Amerikába?

Később azonban rendesen azzal feleltem, hogy most jövök onnan, ami elvégre is nem hazugság, mert hiszen a kaszinó is Amerikában van.

S a feletti búmban, hogy szemeim már nem látják Chicagót, nem is mentem a nyáron sehova. Kivéve Nagy-Szent-Miklóst, hol Révai emlékére pompásan ettünk és ittunk, magunkkal vivén ama bizonyos „feledhetlen emlékeket.”

A délvidéki szini szövetség végre arról is gondoskodott, hogy én nagyobb utat tegyek. Nem jutottam el Chicagóig, New Yorkig és Kaliforniáig, de láttam a múlt héten Kalocsát, Esztergomot és Lévát. Köszönettel tartozom az én szülővárosomnak, hogy engem küldött el megnézendő melyik szintársulat felel meg jobban polgártársaim izlésének, mert így némileg pótoltam azt, mit Amerikában nem láttam. De az én köszönetem olyan, mint mikor az asszonyt arra figyelmeztetik, hogy a férje megcsalja vagy meg-

fordítva. Sohasem hallottam, hogy ezért nagyon le lett volna valaki kötelezve. Az én illuziómat is nagyon megcsappantotta az, mit főleg a két érseki városban láttam.

Kezdjük Kalocsán. Megengedem, hogy az érsek ur ő exczellenciája nagy tudományú férfi, de azért a városért, a hol lakik, nagyon keveset tett. Nagy falu biz az és nem város, ezer lakosa daczára, mert sem kövezete, sem világitása, de még egy türethető szállodája sincsen, hol az ember megpihenhetne. Az embert elragadja az a mintaszertű berendezés, melylyel a jezsuiták nevelő intézete dicsekedhetik, de már a székesegyház pompája, mely nincsen, meglehetősen hidegen hagyja az embert, szintugy az érseki palota. Csak a parkja érdemel dicséretet, hol gyönyörű tót lányok öntözik a virágokat — ugylátszik a rezidenciában jó izlés uralkodik.

Az utcán egyszerre nem igen látni tiz embernél többet. Pedig ilyenkor élénkebb a város, mert a gondos mamák most hozzák a csemetékét a jezsuita-gimnáziumba. Csak este felé bujnak ki az emberek, s a cukrázdában, hol pohárszámra mérik a sört (követésre méltó ujtás), a színészeken kívül is tolong vagy 8 talalkás férfi és nő. Színház persze nincsen, s Fürediék, kiket a becskerekiek is nemsokára meg fognak ismerni, egy nagy teremben játszanak, mely — hogy egy nem új, de igen találó hasonlattal éljek — teljesen pótolja a gőzfürdőt. Évekkel azelőtt teljesen hidegen hagyott volna ez a meleg, vagy hogy érthetőbben fejezzem ki magamat, szívesen türtem volna a

Városi közgyűlés.

Nagybecskerek r. t. város képviselő testületének 1893. évi szeptember hó 25. d. u. 3 órákor tartandó rendes havi közgyűlésének tárgysorozata a következő:

1. Torontálvármegye törvényhatósági bizottságának f. évi 1170. szám alatt kelt közgyűlési határozata, melylyel a képviselőtestületnek f. évi 312. szám alatt a kaszinó kertben levő s Fuohs Sándor által megvett gőzfürdő tárgyában hozott határozata jóváhagyatik.
2. Torontálvármegye alispánjának f. évi 35350. szám alatt kelt rendelete Fröhlich Lipót községi tanító nyugdíjaztatása tárgyában.
3. Ugyanannak f. évi 34380. sz. alatt kelt rendelete megyei pótdó kivétele tárgyában.
4. A kir. tanfelügyelőség f. évi 3632. sz. alatt kelt átirata a felső muzslyai telepen felállított elemi-iskola tárgyában.
5. A közegészségügyi bizottságnak f. évi 12. számú véleményes javaslata állathulla szállító-kocsinak beszerzése tárgyában.
6. Hadfy Döme városi képviselőtestületi tag jelentése, mely szerint a mult augusztus hó 25-én Nagyszentmiklóson megtartott Rávy ünnepélyen városunkat képviselte.
7. Hivatalos jelentés az előfogati s utca separtetési szolgálmányok bérbeadása tárgyában megtartott árlejtés eredményéről.
8. Hivatalos jelentés a kaszinó épületben levő lakás bérbeadása tárgyában megtartott árverés eredményéről.
9. A városi tanácsnak 451. számú véleményes javaslata a háziszemének kihordatása tárgyában.
10. Ugyanannak 452. számú véleményes javaslata szénaleraó hely létesítése tárgyában.
11. A kövezési bizottságnak f. évi 47. számú véleményes javaslata a ki nem kövezett utcák járdakövezettel való ellátása tárgyában.
12. Ugyanannak 48. számú véleményes javaslata a Hunyady-utczának szabályozása tárgyában.
13. A városi tanács f. évi 449. számú határozatával elfogadás végett beterjeszti a módosított állás és helypénzről szóló szabályrendeletet.
14. Szebastian János számvizsgáló bizottsági tag jelentése, az általa felülvizsgált alapoknak 1892. évi állásáról.

forróságot, mert gyönyörű szép asszonyok vannak ám Kalocsán. De most már . . . Kötelességemnek tartom itt megjegyezni, hogy a terem mindkét estén egészen megtelt közönséggel, persze csak a világi elemmel, a papság nem jár színházba.

Egész uton azon gondolkoztam, hogy hát mire is költik az érsekek azt a sok pénzüket, mikor semmi látszatja. Biztos voltam benne, hogy Esztergomban egészen másképen áll a dolog. Nagyon csalódtam. Bámulva hullok a porba a bazilika fenséges szépsége előtt, de az embereknek, bármekkora nagy urak legyenek is, nem bocsátom meg, hogy semmitsem tesznek arra nézve, hogy a nagy közönséggel, legalább a magyarországgal megismertessék az építészeten remekét. Csoda-e aztán, hogy a turisták csak elvétve keresik fel a magyar Rómát? Mikor nem tudják, mit láthatnak Esztergomban? S a művelt ember csakugyan látta a velencei dómot, a bécsi István-templomot, a milánói dómot, csak arról nem tud, hogy a magyar hercegprímás székesegyháza ugy szépségénél mint műemlékei gazdagságánál fogva szintén megérdemelné, hogy a turisták százával siessenek a magyar Rómába. S ha csakugyan oda kerül valaki? Mennyi utánjárással van összekötve, míg az ember valakit talál, ki a primási épületekben, melyek, mellesleg említve, nem érdemlik meg a fáradságot, ide-oda vezet. A kik valaha külföldön vagy Ausztriában utaztak, tudják, hogy lépten-nyomon kinalják a leírásokat és képeket. Az esztergomi bazilikánál mindezeket egy öreg asszony pótolja, ki igen folyékonyan, de éppen

15. Risztics János számvizsgáló bizottsági tag hason jelentése.
 16. Dr. Grandjean József vár. ügyészünk hiv. jelentése, a Bukovits Gyula-féle per jelenlegi állásáról.
 17. Grandjean Lipót vár. díjok és társai kérvénye napidijai felemelése iránt.
 18. Fritz János helyettesített kórházi gondnok hason kérvénye.
 19. Popovits Sándor vár. rendőrőrmester kérvénye jutalomdíj elnyerése iránt.
 20. Tyurcsin Szvetozár helybeli lakos kérvénye községi pótadó elengedése iránt.
 21. Dr. Weiterschan József kérvénye négyheti szabadság megadása iránt.
 22. Polgármester hiv. jelentése, mely szerint Rottenberg Jakab városi adóügyi előadó ellen zugírászat miatt a fegyelmi eljárást elrendelte.
 23. Ugyanannak hiv. jelentése a Bene Dezső ellen elrendelt fegyelmi eljárás jelenlegi állásáról.
 24. Polgármester jelentése a folyó hó 19 én tartott váratlan pénztári rovincsolás eredményéről.
 25. Strus Bodog számvizsgáló bizottsági tag kérvénye érdembe hozott napidijai kiutalványozása iránt.
 És a netán még beérkezendő tárgyak.

HIREK.

— **Desseffy püspök** bérmautjáról holnap érkezik Temesvárra. Holnap Sz. Gellértnek, a csanádi egyházmegye védszentjének ünnepén a püspök fog a székesegyházban pontifikálni. Az ünnepi beszédet Engels János dr. józsefvárosi esperes plébános tartja ezuttal magyar nyelven.

— **Torontáivármegye költségvetése.** A tegnap megtartott állandó választmányi ülésen a vármegye költségvetését tárgyalták, melyet a közgyűlésnek elfogadásra fog ajánlani az állandó választmány. Ugy a kórház építésére, mint a milleniumi kiadások fedezésére szükséges 1-1% pótadó elfogadtatott. Daniel alispán egy bírdeményt bocsatott ki, hogy úgy az állandó választmány véleményes határozata, mint a költségvetés összes mellékleteivel a főjegyzői irodában f. é. október 6-áig betekinthező, amikor minden adófizető polgár netaláni észrevételeit megteheti. Torontáivármegye költségvetésére legközelebb bővebben visszatérünk.

— **A bokszei vizsgálat eredménye.** Egy heti szigorú vizsgálat után végre kiderült, hogy az a „merénylet“, melyet egyes budapesti lapok annyira felfújtak és világgá kürtöltek, egy szegegy vasuti ör feledékenységek eredménye volt. Egy vasuti ör tegnap beismerte, hogy a hiányzó három srófot ő húzta ki a vasuti sinekből oly czéllal, hogy az elkopott srófokat kieserelje. Időközben sietős dolga akad s így a srófokról teljesen megfeledkezett.

— **Kolera a megyében.** Négy napig semmi féle nyugtalanító hírek nem voltak halhatók s most ugylátszik ismét kellemetlenkedik az ázsiai vendég. Az alispáni hivatalhoz ugyanis ma Ozoráról és Torontál-Vásárhelyről táviratilag egy-egy koleragyanus esetet jelentettek. Daniel alispán azonnal meghagyta, hogy a szükséges óvintézkedések megtéssenek.

nem megbízhatóan darálja el a templom történetét, melynek földalatti része különben a legérdekesebb. Ismételt sürgetésemre csak anyi választ kaptam, hogy jövő esztendőre megírják a bazilika történetét. Méltóztassék tehát addig várni. Meglehet, hogy addig az intező kö:ök atyai gondoskodása arra is ki fog terjeszkedni, hogy az ember türethető vendéglőben tisztességes ebédet kapjon, a mire a turisták drága pénzükért igényt szoktak tartani, de mely kívánságuk a jelenben nem teljesedik. Ha csakugyan mindig azt kifogásoljuk, hogy a magyar ember külfldre megy turistáskodni, nyujtsunk neki módot, hogy azt ide bent tehesse. Nyujtsunk neki oly kényelmet, melyet külföldön talál, terjeszszük figyelemre méltó városaink neveit, irassunk róla könyveket, melyekben megtalálja mindazt, mit Baedeker az idegen városokról ír. De akkor aztán menjen elő a primási város jó példával, köveztesse ki az utcáit, világítson ne csak tudományyal, de több petroleummal vagy egy kis gázzal, irassa meg székesegyháza történetét, egy szóval tegyen róla, hogy az ember Esztergomban megtalálja mindazt, mit egy hasonló nevezetességű külföldi városban bőven megtalál.

A harmadik város, melyben az én kedves utitársammal, dr. Seemayer Károlylyal, színházat néz-tünk Léva. Ez a kis, alig nyolcezer lakost számláló város a látottak után meglepett. Feltűnő tiszta kis város, rendesen épült utcákkal, a járdán mindvégig aszfalttal. Sem az érseki, sem a primási székváros ezzel nem dicsekedhetik. Léva vára nagy része most is áll, csak-

— **Halálozás.** Temesvárott osztatlan részvétet kelt Hain László vár. törvh. biz. tagnak tegnap este bekövetkezett halála. Az elhunyt Nagy-Becskekereken született és 1851 ben telepedett le Temesvárott, hol tiszta jelleménél fogva csakhamar tekintélyre és népszerűségre tett szert. Halála számos előkelő temesvári családot borít gyászba.

— **Temesvármegye őszi közgyűlését** ez évi október hó 16-án tartják meg, melyben tárgyalás alá kerül a vármegye 1894. évi költségvetése. — A törvényhatóság állandó választmánya e hó 28-án tartandó ülésében fogja a költségvetést tárgyalni.

— **Ünnepély Hertelendyfalván.** Szép és lélekemelő ünnepély folyt le — írják lapunknak — e hó 18-ik napján Hertelendyfalván az aldunai csángó telepés községek egyik gyöngyében. E derék község, mely alig 10 éve, hogy fennáll, kisdudovodát, iskolát és díszes községházat épített, ezen középületek e hó 18-án ünnepélyesen felszenteltettek, amely ünnepre megjelent a kerület országgyűlési képviselője Daniel Ernő, s Pancsova város színe-java és az összes hivatalok főnökei. Ritka jellemre mutat, hogy e község derék lakosai meg nem feledkeztek azon férfiakról, a kik érdemeket szereztek, mit igazol az, hogy a valóban díszes tanácsteremben elhelyezték Hertelendy József olajban festett életnagyságu arcképét, jobbról Rónay Jenő főispán és balról Daniel László sikerült arcképeit, megígérve, hogy ezeket örökre megfogják őrizni. Az ünnepélyen az egész vidék képviselve volt, Fa István ref. lelkész, az ovodát és iskolát, Schvalm György ág. ev. lelkész a községházát szentelte fel. Érdekes volt a község történetének felolvasása Lenhardt Ferencz által, aki elmondta a csángó telepítés történetét, illetve azt, hogy csángókat akartak ugyan betelepíteni, de a valóságban egyetlen egy csángó sem lett betelepítve; e felolvasásból oly meglepő tények tüntek ki, hogy az egész ugynevezett csángó telepítés történelmét és Torontáivármegye közönségének, de különösen kormányzó férfainak ez ügyben tett bölcs eljárását ezután fogják ott csak igazán méltányolni. A szertartásos ünnep után 150 terítékű bankett volt, mely alkalommal szép felköszöntőkbe nem volt hiány. Koleszár János sztárcsovi plébános remek áldomást mondott Rónay Jenő főispánra, mint azon férfura, aki e vármegyét magas nivóra emeli és pedig most nem kell többé végrendeletet készíteni, ha Pancsováról vagy a megye bármely széléről Becskekerekre akarunk utazni, mert van vasut, azt pedig Rónay főispánnak köszönhetjük. Ugyancsak szép felköszöntővel éltették Daniel László alispánt, mint e község jóakaróját. Meg kell még jegyeznünk, hogy Szabadkay Ignácznak sok érdeme van abban, hogy ezen község ily rohamosan fejlődik.

— **Az aszfalt meg a fiakker.** Az aszfalt meg a bérkocsi azért fér össze, mert immár odáig haladtunk a civilizáció tekervényes utain, hogy drága pénzen aszfaltot csináltattunk — a lovak számára. A „Rózsza“ meg a „Pest“ szálloda előtt lett kijelölve a hely, ahol ezután már nem afféle közönséges kövezeten, hanem igazi aszfalt

hogy az egykori büszke várur helyét a pénzügyigazgatóság foglalta el, s ahonnan egykoron a csatlósok leshették: vajjon ki jön megtámadni Léva urát, ott egy zöld fináncz sodorta cigarettáját, amikor mi felmentünk a várba, honnan gyönyörű kilátás nyílik a messze síkságra. Tempora mutantur.

A színházzal turcsán állunk. Dobó társulata egy kocsiszinben játszik. Ne tessék csodálkozni, igenis egy kocsiszinben. Színház, vagy arra való nagyobb terem itt nem létezik. De azért a „Szultán“ előadására nem lehetett már jegyet kapni, másnap pedig az „Ember tragédiája“ előadásán, majdnem összenyomtak néhány embert. Az a kocsiszin, mely különben deszkákkal van befalazva, de a melyben a tubiczák szerelmes turbékolása nem ritkán kellemetlenül zavarja a primadonna énekét, erősen veszélyeztetvén azonkívül a szépen vasalt lévai czilinderket, közel 300 frt tiszta jövedelmet hoz. Különös dolog. Nálunk szép a színház, de nincs közönség, ott nincs színház, de van publikum. Vajjon melyik a jobb?

Két dolgot tanultam meg az intendánsi körútból: Hogy kisebb magyar városaink szörnyen hátra vannak maradva, s hogy a magyar színészet rohamosan halad és erősödik. Ez utóbbi oly örvendetes dolog, hogy szívesen elfelejtem azt a sok rossz vacsorát, savanyu bort, lakatlan szobát és folyton késő viczinális vasutat, melylyel majdnem egy hétig kint voltam.

B. L.

burkolaton veszteglenek a fiakker lovak. Lábuakat nem éri sár, nyeresük mintha vigabb lenne, amióta ekkora kitüntetés érte őket. Derék lovak most már — lábzsák híján is — megvannak elégedve, de ha már a reformok terére léptünk, talán kilehetne vinni például a fiakkerok de centralizációját is. Annyit mindenesetre elérnénk vele, hogy aki a német városrészből akar a belvárosba kocskázni, ne legyen kénytelen — gyalog menni. — És erélyességéről ismert rendőrségünk figyelmébe ajánljuk azt is, hogy a bérkocsisoknak megvan az a rossz szokásuk, hogy mindnyájan egyszerre lesznek éhesek és egyszerre ebédelnek. Ez elvégre is természeti szükség és bennünket csak annyiban érdekel, amennyiben kellemetlen a közönségre nézve, ha a kocsikat nem találja helyükön. A rendőri erély talán ki-vihetné azt, hogy különböző időben, például déli 12-1-ig és 1-2-ig ebédelhessenek a fiakkeresek.

— **A téli menetrend a m. kir. államvasutak vonalain.** A magy. kir. államvasutak vonalain folyó évi október hó 1-én a téli menetrend lép életbe, mely a délvidéki vasutvonalokon a jelenlegitől nem tartalmaz lényegesebb eltéréseket. A változások mindössze a következők:

A budapest-orsovai vonalon: A Vercziorováról jelenleg éjjel 12 óra 12 perczkor induló keleti exprezz-vonat délután 3 óra 50 perczkor fog indulni és Budapest nyug. pályaudvarra másnap éjjel 2 óra 10 perczkor fog érkezni. Budapest nyug. pályaudvarról a Bukarest felé közlekedő keleti exprezz vonat a jelenleginél korábban és pedig éjjel 1 óra 30 perczkor fog indulni. Megszüntették Budapest és Czegléd között ünnep és vasárnapokon közlekedő Budapest nyug. pályaudvarra éjjel 10 óra 15 perczkor érkező, valamint onnét d. u. 12 óra 20 perczkor induló helyi személyvonat, továbbá Szeged és Szatymáz között a Szegedre reggel 7 óra 12 perczkor érkező és onnét d. u. 5 óra 15 perczkor induló helyi személyvonat.

A jassenova-oraviczai vonalon a Jassenováról d. u. 3 órakor induló és oda déli 12 órakor érkező vegyes vonat közlekedése megszüntették.

A torontáli h. é. vasuton a személyszállítás a Szécsányról kedden, pénteken és vasárnap Nagy-Becskekerek-Bégapartra reggel 4 órakor induló tehervonatnál f. évi október hó 31-ével megszüntették.

A budapest-arad-tövisi vonalon a Budapest kel. pályaudvarról délután induló gyorsvonatnál a feltételes megállás Lökösháza állomáson megszüntették. Arad és Radna-Lippa között a személyszállítás az Aradról este 7 óra 25 perczkor induló és Radna-Lippára este 8 óra 58 perczkor érkező tehervonatnál megszünik.

— **Elfogott betörő.** A szegedi rendőrség jó fogást csinált, kézrekerített egy veszedelmes betörőt. Az eset részletei a következők: Sürgöny tudatta Budapestről a szegedi rendőrséggel tegnap délután, hogy Dobóczy Pál fővárosi lakos házába fényes nappal ismeretlen tettesek betörték s az arany, ezüst és ékszerszemű nagyrészt magukkal vitték. A megejtett nyomozások szerint a tettesek valószínűleg Szegednek vették az utjokat. Nyomozáshoz látott azonnal a szegedi rendőrség s csakhamar sikerült is a betörő nyomába jutnia. Egy hordárnak adta át az ékszerket, hogy csapja azokat zálogba.

— Félóra mulva jövök a pénzért! — mondotta s azzal elment.

Félóra mulva már ott állott a piactéri hordárok közt, hordárzubbonyban, piros sapkával fejkönn a várnagy két legénye. A várnagy a másik sarkon leste a történetendőket. Nem sok idő mulva ruganyos léptekkel, magas czilinderrel fején, bothimbálva közelített a betörő a hordárok felé. Négy izmos kar nehezedett a salonkabát karujjaira, melyet a tulajdonosával együtt bevitték a városházára.

— De kérem! — szabadkozott a fővárosi ur a várnagy előtt.

— Tiltakozom eme brutalitás ellen!
 — Följelentem az urat!
 — Ez vandalizmus! Pfuj!

A heves kifakadások nem lágyították meg a várnagy szívét, a városházán azonnal megmotozta az elegáns urat. Egymásután kerültek elő a zsebéből az aranygyűrűk, lánczok. Semmi kétsége nem volt a várnagnak, hogy a keresett betörővel van dolga. Egy ideig szabadkozott még, majd őszintén bevallotta, hogy Pap Istvánnak hívják és budapesti pinczér.

— **Elfogott lókötbanda.** A lókötés romantikus ideje lassacskán kezd lemúlni az alföldi magyar pusztákról. Az utóbbi két három év alatt fölös számmal kerültek a szegedi törvényszék kezébe a lókötb. bandák, hamis passzusgyártók, köztük a legnevezetesebb, a minden bandák feje gyanánt működő Nemes Nagy-féle kisteleki szövetkezet. Annak idején nagy föl-tűnést keltett a banda elfogatása, amelynek a

czinkosait négy vármegyéből kellett összeszedni, köztük egy Temesvár városi rendőrt is, aki a passzust lopta a banda részére. Most Torontálban került kézre egy veszedelmes lókötebanda, amely nem sokban áll a Nemes Nagyké háta mögött. Kiterjedt szövetkezet volt ez, amely szlavonai lókötekkal állott összeköttetésben s oda liferálta a lopott lovakat, míg a szlavonai betyárok az ott lopottakat hozták át Torontálba. Mint látnivaló, szilárd alapokon álló üzlet volt ez, amelyben a főszerepet a délvidéken elhíresült éjjeli örök játszották. Egy-egy éjszaka néha két három gazda istállójából tüntek el a legszébb csikók. A nyomozásoknak hosszú időn át nem volt eredménye. A tetteseket Nagy Komlósan kereste egy ideig a csendőrség, azután a Bácskában — de minden eredmény nélkül. A napokban Szent-Hubertől vezettek el két fiatal lovat. Az itt megtartott nyomozásnál tünt föl a csendőrségnek, hogy a községben egy idő óta gyakran megfordul két bocsári szerb ember, a kiknek egyébként semmi dolguk sincs ott. Ez a két bocsári ember Bocsár községnek érdemes éjjeli őrei voltak, Terzin Miklós és Terzin Budomir, a kikhez egy aracs ember, Vlaszkalin Rapa is csatlakozott. Kiderült, hogy a három ember Torontálmegeye területén üzletszerűen üzte a lólopást s több helyen betöréseket is követtek el. Szövetkezetükben állott a szlavonai Stivicza községben két horvát ember, Miskovics István és Janisics Czirja. Ezek meg ott lopták a lovat. A torontáli üzletág Szlavoniába szállította a lopott csikókat, a hol azok mint Miskovics és Janisics saját nevelésű lovai adtak el. A Sziviczán loptott lovakat pedig a bocsári felelős örök adták el ugyanilyen módon. Az úgy most a kikindai törvényszék vizsgálóbírója előtt van.

Irodalom és művészet.

* Az Athenaeum kiadásában megjelenő s Beöthy Zsolt által szerkesztett képes magyar Irodalomtörténetből most kaptuk a kilencedik füzetet, mely a vallásos irodalom korával és az ezen korbeli magyar iskolázással foglalkozik. Széchy Károlynak, a kolozsvári egyetem jeles tanárának, a katolikus visszahatás koráról irt cikke e füzetben befejeződik s ezt követi a „Pázmány Péter és köre“ című fejezet, mely nem kisebb embert dicser szerzőjeül mint Fraknói Vilmost, a ki kétségteljes leghivatottabb ezen irodalmilag oly kimagasló férfi jellemzésére és irodalmi hatásának tárgyalására. A cikkhez adott illusztrációk közt találjuk Pázmány Péter kitűnő arcképét, a Magyar István féle polemikus munka czimlapját, a gráci egyetem épületének, melyben Pázmány mint tanár működött, korhű rajzát, a Kalauznak, a Prédikációknak és még másik három híres és ritka munkájának czimlapjait hű hasonmásokban, az ő nagyszombati palotáját és az esztergomi főtemplomot díszítő márványszobrának sikerült képét. Az illusztrációknak ezen gazdagsága, mely különben a munka eddigi füzetain mindvégig tapasztalható, lehetetlen, hogy hatását eltevéssze. Felelevenedik előttünk a régi idők irodalmi élete és akár csak gazdag könyv- és képtár állana rendelkezésünkre, lépten-nyomon kísér bennünket az irodalmi kincsek kiapadhatatlan gyűjteménye, mely magyarázza, élénkíti és ez által mintegy közelebb hozza a honi irodalom régi munkáit, kiknek a nemzet oly sokat köszönhet. A Pázmány-cikket követi a „Régi iskolázás“ című Felméri Lajos kolozsvári egyet. tanár tollából eredő, szintén vonzólag megírt és érdekes illusztrációkban bővelkedő cikk kezdete. A kilencedik füzet 18 szöveg-képen kívül még két külön mellékletet is tartalmaz, az egyik Heltai krónikájának czimlapja, a másik Zay Ferencz „Landerfeyrvár elvézése“ cz. munkája kéziratának első lapja kitűnő hasonmásban. Mindkét melléklet finom hollandi merített papíron van nyomatva. — Ismételtén felhívjuk hazánk műveltségét ezen mű pártolására, mely disze, tartalma és alaki előkelő volta tekintetében felette áll minden eféle külföldi vállalatnak. Az új füzetből örömmel értesülünk, hogy a mű nem fog 18—20 füzetre összeszorítottatni, a mi csak a legfontosabb irodalmi korszakok mostoha tárgyalását jelentené, hanem 25—28, a tárgymutatókkal legfeljebb 30 füzetből fog állani, oly terjedelme lesz tehát, melyet kezdettől fogva helyesnek és szükségesnek ismertünk fel. Az egyes füzetek (à 40 kr.) minden könyvkereskedésben kaphatók. Előfizetést 10—10 füzetre (4 firtal) elfogad szintén minden hazai könyvkereskedés és a kiadóhivatal. (Athenaeum könyvkiadóhivatala, Budapest, Ferencz-ter. 3. sz.)

* Jókai Mór regényeinek képes diszkiadása a 13. füze ig haladt előre. A Magyar Nábob már vége felé közeledik a most megjelent füzetekben, melyek fényes kiviteli aquarellekben és szebbnél-szebb szövegrajzokban eléggé bővelkednek. Csak a francia irodalom dicsekedhetik egyes kiváló regényeinek ily fényes és előkelő kiadásaival, a Nábob jelen diszkiadása ezekkel is kiállja a versenyt. Mint értesülünk, Jókai e kiadáshoz külön előszót ír, melylyel ezt jubiláris emlékké avatja. A füzetek egyenkint (à 40 kr.) kaphatók és megrendelhetők minden könyvkereskedéstől valamint a kiadótól. (Athenaeum könyvkiadóhivatala, Budapest, Ferencz-ter. 3. sz.)

Táviratok.

A császár ajándéka.

Budapest, szeptember 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Vilmos német császár Reinänder és Schönfeld tábornagyoknak, akik a hadgyakorlatok alatt az északi és déli fél parancsnokai voltak, egy-egy diszkardot küldött, igen meleg elismerő és hizeigő levél kíséretében.

A szerb király utazása.

Budapest, szept. 23. (A „Torontál“ eredeti táv.) Belgrádból távirják, hogy Sándor király kedden vagy szerdán Abbaziába utazik, hol atyjával egy hétig fog tartózkodni.

A hadgyakorlatok vége.

Budapest, szeptember 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kőszegről távirják: A hadgyakorlatok fővezetősége feloszlott. Albrecht, Vilmos, Rainer és Jenő főherczegek kíséretükkel együtt elutaztak. A tábornokok, harczbírók szintén elutaztak Bécsbe.

A német császár és Bismarck.

Budapest, szeptember 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A német császár és Bismarck herczeg között tervezett kibékülésről a „National Zeitung“ ezeket írja: „Ha az ifju fejedelm és az agg államférfiu között az összhangzó együttműködés már 1890-ben lehetetlen volt, ugy annál inkább az lesz ma, oly politikai rendszabályok életbeléptetése után, melyek ellen az exkancellár annyit küzdött. — Ilyen körülmények között a herczeg nem fog lemondani arról, hogy a német politika fölött véleményét szabadon kifejezze. Amde, ha a császárnak békítő lépése a Bismarck teljes felgyógyulása után a kívánt eredménnyel bír, ugy a herczegnek a kormánypolitika fölött gyakorolt kritikája egészen más színezetet nyerne. A birodalom első kancellárjának állása a kormányhatalommal szemben elveszítene ama irritáló és lehangoló hatását, melyet jelenleg a német nemzet nagy részére gyakorol.“ Tekintettel arra, hogy Bismarck részéről, a wiesbadeni utókura nincsen kizárva, sok lap nem tartja lehetetlennek, hogy a herczeg utólag elfogadja a császár vendégszeretetét és lakást vesz a wiesbadeni királyi kastélyban, mely jelenleg üresen áll.

A minisztertanácsból.

Budapest, szept. 23. (A „Torontál“ eredeti táv.) Tegnap miniszter-tanács volt, amelyen Wekerle Sándor, Fejérvary báró, Hieronymi és Tisza Lajos vettek részt. A minisztertanács elhatározta, hogy a képviselőházat az exozé előterjesztése után három-négy hétre elnapolják. Ennyi idő szükséges, hogy a pénzügyi bizottság elkészüljön a költségelőirányzattal.

Kossuth egészséges.

Budapest, szept. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Turinból jelentik, hogy Kossuth a legjobb egészségnak örvend, ma is megtette szokott kétszeri sétáját, halálhíre mende-monda volt.

Budapest, szept. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kossuth halálhíre onnan terjed, hogy meghalt egy Kossuth nevű uri ember, a kinek halálhírét rokonainak megtáviratozták. Az egyik táviróhivatalnok rosszul hallotta a nevet s azt híresztelte, hogy Kossuth Lajos a halott.

Az olasz kormány indítványa.

Budapest, szeptember 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A „Figaro“ egy Rómából keltezett táviratban jelenti, hogy az olasz kormány indítványt tett volna arra, hogy az orosz tisztikarnak párisi látogatása alkalmával az olasz, német, osztrák-magyar és angol nagykövetek Párisból eltávozzanak. Ez állítólagos indítványra a német és osztrák-magyar kormány elutasítólag válaszolt volna.

Egy herczeg halála.

Budapest, szept. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik, hogy Maurocordato Dömötör herczeg egy ottani gyógyintézetben 84 éves korában meghalt.

A párbaj áldozata.

Budapest, szept. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kálmán József drt, a nagyváradi párbaj áldozatát, tegnap délután temették az egész város rendkívül részvétele mellett. Az áldozat neje a sirnál sikoltozva kiáltá:

„Megölték, meggyilkolták férjemet! És te elnézed ezt nagy Isten!“

E jelenet nagy részvétet keltett.

Az ifjucsehek a hármas szövetség ellen.

Budapest, szeptember 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Párisból sürgönyzik, hogy a „Figaro“-nak Prágából vett értesítése szerint az ifjucsehek klubja elhatározta, hogy az orosz tisztikarnak párisi tartózkodása alkalmával oly értelmű táviratot küld, melylyel az orosz-francia szövetséget üdvözli, egyuttal a hármas szövetség ellen tiltakozását fejezi ki.

Elítelt szerkesztő.

Budapest, szeptember 23 (A „Torontál“ eredeti távirata.) Szófiából távirják, hogy a „Szvobodno Szlovo“ című ellenzéki lap szerkesztőjét Stambulov miniszterelnök és más köztisztviselők ellen öt esetben elkövetett rágalmozás miatt egy évi fogházra ítélték.

Sztrájk.

Budapest, szept. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A párisi „Figaro“ azt írja, hogy Franciaország éssaki megyéjében kiütközött sztrájk valószínűleg kiindulópontja lesz az összes testületek általános sztrájkjának. — Lensben a sztrájkolók elhatározták, hogy csoportosan Anzinba mennek, hogy az ottani 8000 bányász a sztrájkhoz való csatlakozásra bírják.

VASUT-ÜGYEK.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény. Ezennel közhírré teszszük, hogy a Kőszeg és Szombathely-vidéki hadgyakorlatok következtében beállott rendkívüli forgalmi viszonyok miatt az üzletszabályzat 63. §. (3.) 2. pontja értelmében a nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur f. évi szeptember hó 14 ikén kelt 68042. számú jóváhagyásával 4 napi szállítási póthatáridőt léptettünk életbe mindazon közönséges teherárakra, melyek f. évi szeptember hó 20., 21., 22. és 23-án a győr fehringi, kis cell-székesfehérvár és pozsony-újváros-porpáezi vonalak állomásain fel- vagy leadásra kerülnek, illetve ezen vonalakat átmenetileg érintik Budapest, 1893. szeptember 15-én. Az igazgatóság.

Szerkesztői üzenetek.

D urnak helyben. Köszönjük a szives figyelemzetést, de mi is észrevettük, hogy a „Kikindai Közöny“, követve a fővárosi sajtó tréfás jó kedvét, szintén reprodukálja a 213. számban, a szerkesztő távollétében elküldött baklövés. Jól teszi. Mag akarja nevetetni az olvasóit s ezen a dolgon csakugyan lehet nevetni. Csak aztán olyan pechje ne volna a tisztelt kollegának, hogy mindjárt az első helyi hírből szintén akarván kívül megnevetetni olvasóit. Azt tudatja ugyanis olvasóival, hogy a vármegyénél tisztelő küldöttség f. hó 30-án „szándékozik megbízatásának eleget tenni s nincs kétség benne, hogy csatlakozik a másik két érdekelt hitközség küldöttségé is. A tisztelgés ez esetben 31-én délelőtt fogna megtörténni. . . .“ Ha tehát a világ a „Torontál“-nak azt a meglepő hirt köszöni, hogy Szász Károly tartalékos porosz ezredes, viszont le van kötelezve a „Nagykikindai Közöny“-nek azért, mivel ez az első lap, melyből megtudható, hogy szeptembernek 31 napja van. Nem kárörömből mondtuk ezt el Önnek, csak sajnálatunknak akartunk kifejezést adni, hogy egyes lapok nem tudják olvasóikat mással mulattatni, mint mikor lerántják vagy megbosszantják a kollegáit s elfelejtik a mellett, hogy ez éppen nem szolgál a vidéki zsurnalisztika dicsőségére, mikor folyton piszkálják egymást az újságírók. Aztán mutatja a példa, hogy errére humanum est. Nemcsak a „hivatalos“ téved.

A pezsgő egészséges embernek nem árt.

Zs. Minél előbb annál jobb. Szívélyes üdvözlét. Levél meg.

J. A. Nagyszentmiklós. Köszönet a jó kívánatokért. Mikor lesz szerencsénk? Szerkesztőnk október 3-án nősül.

T—r. 1. Lybel Henrik német történetirő. 2. Écska Torontálmegeyében van.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájler Lajos.
Főmunkatárs: Hoitsy Jenő.

Torontálmegyei Tanügy.

A „Torontál“ melléklete.

Megjelenik minden hó elején és közepén.

II. évfolyam.

17-ik szám.

Rovatvezető: Gockler Lajos.

Mérlég.

A kalmár, hogy megtudhassa vagyona állát, mérleget vesz: egybevételi kiadásait bevételével. Ha gyűléseink eredménye felől tájékozódni akarunk, nekünk is mérleget kell vennünk: egybe kell vetnünk aktív és passiv szereplésünket.

Évenként elzarándokolunk nagy- és közgyűlésünkre. Az idén Nagy-Szt-Miklóson voltunk. Időt, pénzt, az utazással járó kellemetlenségeket, fáradságot stb. hozunk áldozatul; ez a kiadási serpenyőbe esik. És mit nyerünk? Találkozunk régi jó ismerőseinkkel, élvezzük a vizionlátás örömeit, résztveszünk ünnepélyességekben, bankettirozunk és — hallgatunk néhány előadást. Ez a bevétel. Régi gyűléseinken az előadások tétele hatalmasan lebillentette a bevételi serpenyőt. De szomorúan tapasztaljuk, hogy a tétel évről-évre összezsugorodik. Hol vannak azon idők, midőn Schwicker, Steinbach, Rill, Kakujay, Suttag, Wiener, Ebenspanger és ezekhez hasonló fényes nevű előadók léptek Délmagyarország tanítói elé! Hol vannak az idők, a midőn tudományos készültséggel és gazdag tapasztalattal bíró férfiak szóltak az előadói székből! Ma oly fiatal embereket állítanak sorompóba, kiknek előadása felett a gyűlés napirendre tér, vagy a kik egy füst alatt oly kaoszt találnak fel, hogy azt a gyűlés a fűkegyelteknek való kiadással üti agyon. Szóval: szomorúan tapasztaljuk, hogy gyűléseink színvonala rendkívüli módon süllyedt. Legjobban tapasztaltuk ezt a legutolsó gyűlésnél, a midőn egyetlen egy érdemleges előadást hallgattunk: Dobján-ét. Hogy e süllyedésnek mi az oka, azt lapunk legközelebbi számában bővebben fogjuk kifejteni; most csak annak konstatálására szorítokozunk, hogy a bevételi serpenyőből elveszett a legsúlyosabb tétel: a szakszerű előadások tétele. Ha így kalmár módjára lezárunk, nagy veszteséget kellene feljegyeznünk, amde volt az idei gyűlésnek két momentum, mely a gyűlés keretén kívül esett ugyan, de annak mégis rendkívül nagy súlyt kölcsönözött. Ez a két momentum, mely a tanítói névnek fényt és dicsőséget szerzett, a Révai ünnepély és a Steinbach jubileum.

Azzal az emlékkövel, melyet a tanítóság a torontálmegyei közművelődési egylet támogatásával Révainak állított, oly emléket állított magának a nemzeti szívében, mely márványnál is maradandóbb. A délvidék tanítósága büszke lehet arra, hogy felújította a nemzet egyik legnagyobb fia, a magyar kultúra leghősibb bajnoka emlékeztetését és lerotta a nagy szellem előtt a kegyelet

adóját. E tényt dicsőretekkel fogják említeni unokáink, kik büszkén mutatnak majd a nesztriklói márványoszlop arany betűire.

Azon ünnepélyre pedig, melyet a délvidék tanítósága Steinbach Antal kir. tan. tanfelügyelő tiszteletére rendezett, csak önmagát tisztelte meg. Amidőn mi, mint tanítók, a tanítói körből felemelkedett szakember előtt meg nem szűnő hálnaknak oly impozáns módon kifejezést adtunk, az nemcsak diszünkre vált és válik, hanem minden egyes számára a kellemes emlékek bő forrását szűlte. Mert diszgyűlés, fáklyásmenet, aranykehely és a sok üdvözlő beszéd, mely Steinbach tiszteletére e napon elhangzott, az mind muló dolog, de egy nem: az ünnepnap emléke és ama érzet, mely nem egy könyvet fakasztott a jelenlévők szemében, amidőn a szeretett vezér meghatottságtól remegő hangon ezeket mondá: az önöké voltam, az önöké vagyok és az önöké akarok maradni.

Révai ünnepély és Steinbach jubileum két fényes levél ama koszorúhoz, mely a nagy multu tanítóegylet sikerdus munkálkodásának symboluma. E két tétel hatalmasan lebillenti bevételi serpenyőket és a mérleget lezárván mondhatjuk: Sok ily fényes napot a „Délmagyarországi Tanítóegylet“-nek!

Király a tanítógyűlésen.

Dánia királyság tanítói ez évi augusztus második hetében tartották negyedik egyetemes gyűlésüket Kopenhágában. Ezen gyűlés egy tanítói kart, mint a nagyközönséget érdekelni fogja, mert élénknek illusztrálja a dán tanítói társadalmi állását és ama érdeklődést, melylyel a tanítógyűlések Dániában találkoznak.

A tanítógyűlést a város remek hangversenytermében tartották, mely a megnyitást alkalmával zsfölfalig megtelt. Az emelvény előtt selyem szöllesekkel állították fel a királyi család tagjai számára. A királyi hölgyek nem jelenhettek meg, de ott volt ő felsége a király és Waldemár királyi herceg. A megnyitási ünnepélyen jelen volt továbbá: Estrup birodalmi kancellár, Goos közoktatásügyi miniszter, Bahuson hadügyminiszter, Ravn belügyminiszter, Reedtz-Thott külügyminiszter, Högsbro képviselőházi elnök, Dinesen birodalmi főszámvizsgáló, számos tanár, országgyűlési képviselők, polgárok, egyetemi hallgatók stb. Midőn a király és Waldemár herceg elfoglalták helyeiket, a tanítói énekhar élénkelte Nilson Zachariás dán költő, volt falusi tanító ünnepi dalát. Erre a tanító-egylet elnöke Saunter Emil megtartotta megnyitó beszédét, melyben az egylet történeti fejlődését vázolta; befejezésül köszönetet mondott a királynak és a többi magas vendégeknek, ugyszintén az országgyűlésnek szíves megjelenésükért. Beszédét a királyi éltetésével végző. Erre ő felsége a királyi fölkel és a szí-

vélyes üdvözlőtől őszinte köszönetet mondván, ama óhajának adott kifejezést, hogy az országgyűlés a tanítók és a népoktatásügy támogatására minden lehető megtegyenek. Miután Sörensen, a jelingeni tanító-kepezde igazgatója „Az iskola jövője“ című értekezését megtartotta, a király és Waldemár herceg elhagyták a gyűléstermet. Második előadást tartott Kromann tanár: „Tanítók kiképzetése“ címűen; előadása rendkívül nagy tetszést aratott. Harmadik előadást Jörgensen birodalmi levéltárnok tartott e cím alatt: „A történelemtanítás viszonya a kutatásokhoz“; előadásáért szintén bő elismerést aratott. A gyűlés második napján kirándulást tettek külön vonattal, mely alkalommal a gyönyörűen fekvő királyi palotákat és azok rendkívül értékes gyűjteményeit tekintették meg. Befejezésül közös ebédre gyűlekeztek, melyen kerekasztal 2300 személy vett részt.

Felhívás.

A „Délmagyarországi Tanító egylet“ nagybecskereki főköja ez évi őszi gyűlését október hó második felében fogja tartani. Felkérem a főkegyeleti tagokat, hogy a mennyiben a gyűlés alkalmával előadást tartani szándékoznak, szíveskedjenek ebbeli szándékukat legkésőbb október hó 1-ig velem közölni.

Nagybecskerek, 1893. szeptember 15-én.

Baaden Károly,
f. e. főnök.

Különfélék.

Pancsován az áll. el. isk. tanítónők kérvényt intéztek a miniszterhez, hogy eddigi 400 f. fizetésüket tegye egyenlővé a tanítók fizetésével és emelje 500 f. trra. A miniszter az előterjesztésre azzal válaszolt, hogy egy tanítók, mint a tanítónők fizetését felemeli 600 f. trra. A kellemes meglepetést a pancsovai kartársak a kir. tanfelügyelő előterjesztésének köszönik.

Nagy-Kikindán a községi iskolánál e hó 9-én tartották tanító-választó ülést, melyen Hoffmann János ujsziváci tanítót és Lujanovits Jelka tanítónőt választották meg.

A Nagy-Becskek melletti Felső-Muzslya telepen felállított állami el. iskolához a vall. és közokt. miniszter kinevezte: Gruisz Sándor ercsényi áll. iskolai tanítót, Gruiszné Weisz Katalin ercsényi áll. iskolai tanítónőt és Saurer Mihály bükkösi áll. iskolai tanítót.

Szent-Huberten a közs. iskolához megválasztották Marks Tamás tanítót Zsombolyáról.

Nagybecskereken a közs. iskolához megválasztották Fröhlich Pál okl. tanítót

Üreresedésben van: Ó-Bessenyőn kösdudovónői állás.

Tót-Aradácson ág.-ev. kántortanítói állás,
Egyházaskérten róm.-kath. kántortanítói állás,
Török-Kanisán közs. isk. tanítói állás,
Nagy-Kikindán róm.-kath. népiskolai tanítói állás.

A „Torontáli Tanügy“ tárczája.

Hol tanulta?

Mamája megtagadta a kért cukrot és kifelét indult.

A kis Annuska egyedül maradván, letette babáját és az asztalhoz lépett, melyen a kávéedények szanaszét állottak. Nézni akart, vajjon van-e még cukor az asztalon. A hogy a téli szelenczét megpillantá, nem állhatott ellen ösztönének s addig ránczígált az abroszon, míg a cukorszelenchez el nem érte és egy darabot ki nem vett belőle; csak egyetlen, piczi kis darabkát, a mama azt ugy sem veszi észre.

A hogy a mama visszatért, rögtön észrevette, hogy az abroszon ránczígáltak. „Annuska, te nyalakodtál!“ A gyermek hallgat. „Annuskám, — folytatá a mama komolyan — hiszen tudod, hogy a jó isten az égből mindent lát és mindent tud. Ő szereti a jó gyermekeket és azokat az angyalokhoz veszi a mennyországba; amde a rossz gyermekeket, kik hazudnak, meg fogja büntetni és a pokolba taszítani. Hát megmondod az igazságot?“ A kicsike félénken babrál játékával, majd leejti azt és kezeit összekulcsolván siró hangon válaszol: „igen.“ „Jól van édesem; mindég csak igazat szólj. Ez egyszer még megbocsátok, de meg kell ígérned, hogy nem teszed többé.“ — „Meg ígérem édes mama.“

Annuska tovább játszik és elmondja babájának, hogy nem szabad hazudni, mert a jó isten megharagszik érte. Ekkor benyit a szolgáló és jelenti, hogy Müllerné leányával látogatába jött. „Oh ezek a rut kofaasszonyok!“ fakad ki az anya. „Rut kofaasszonyok,“ mondja utána a gyermek. A hogy a hölgyek belépnek, a mama eléjük siet, csókolgatja őket és legszívesebben mondja: „Oh, mennyire örvendek látogatásuknak! Szíveskedjenek helyt foglalni. Istenem, mily jó színben van Müllerné ő nagysága és a kisasszony mindennap szebb és szebb lesz: igazán örvendek stb. stb.“

Annuska félre tette babáját és nagy szemekkel nézte anyját, ki a rut kofaasszonyokkal oly szívélyes és ki annyira örvend látogatásuknak. A mint a hölgyek a szívélyes frázisok egész árja közben bucsuztak, a mama utánuk sóhajtott: „Hála istennek.“ A kicsike erre hozzá simul: „Mamu-kám?“ „Nos gyermekem?“ „Nagyon szereted a rut kofaasszonyokat?“ „Ejnye, elhallgatsz mindjárt, vagy rögtön mégy aiudni!“

Hazatért az atya. A szolgáló számlát hoz be és azt mondja, hogy a szabó kúnn vár a pénzre. „Szükében vagyok a pénznek“ szól az atya, mire a mama kirántja őt a páczból: „Mond meg a szabónak, hogy férjem nincsen itthon, majd megküldjük a pénzt.“

A szolgáló távozik és a kicsike látja, mily hamiskásan mosolyog, hogy az ajtót beteszi. Ő is mosolyog és nevetve kiáltja: „Papa, papa, te nem vagy itthon?“ A mama rögtön fogja a gyermeket s viszi ágyba. Ott kereshet választ ártatlan kérdéseire.

Másnap egy fazék feküdt a konyhában ezer darabra törve. Ki más törhette ezt el, mint a nyalakodó Annuska. Az anyja erősen vallatta a kicsikét, kért, fenyegetett, említette isten haragját, de Annuska tagadott mindent.

Tizenhárom évvel később történt, hogy egy derék férfi ott felejté kék szemét Anna k. a. csinos arcán és reszkető hangon kérdé: „Szeret-e igazán? Akar-e kezével boldogítani?“ A szép leány összereszt és szendén lesüté szemét. „Nem vagyok csinos, — folytatá a fiatal ember hűvel, — és nem vagyok szellemus, sem sikkes világfi, a milyeneket oly gyakran látsz magad körül; tehát gondolt meg jól, mit válaszolsz, mit teszesz. Hü szívet ajánlok fel néked és egész szerelmedet kérem. Itt állunk istennek szabad ege alatt és itt, a mindenható színe előtt esküszöm, hogy csak te bírod szerelmemet. Tehetsz-e esküt arra, hogy mást nem szeretsz? Anna megesküdtött reá, azután megcsókolta szeretett vőlegényét Jánost és haza ment levelet írni. Levele így hangzott: Édes Sándorom! „Másként nem megy. Szívem majd meg-

szakadt, de erős voltam. M. gazdag gyáros fiához Jánoshoz megyek nőül. Kezemet neki adom, de szívem — jól tudod — a tied és az marad örökké.“

Lezajlott néhány esztendő. Az új párra a szakadatlan dinom-dánommal töltött évek voltak ezek. Egy szép nap azzal lépett János anyósa elé: „Vége mindennek; — vagyonomat elpazarolta, szívemet megtörte, megcsalt, meglopott, meghazudott. Szerelme első esküje gyalázatos hazugság volt és hazugságainak láncolatát addig szötte, míg most meg nem szakadt!“ — „Szégyelje magát, — kiáltá felháborodással az anyós — hogyan beszélhet ilyet az én leányomról? Hiszen legszigorubban neveltük és mint lelkiismeretes szülők mindig becsületességre, igazmondásra tanítottuk; oh, az én gyermekem már kis korától kezdve tanulta, hogy isten megtiltotta és megbünteti a hazugságot és ön ezt akarná reá fogni?! Igen, tudom már hol a baj; leányom már régen meggyónt nékem mindent! Ön az oka mindennek, egyedül ön a borzasztó fukarságával, buta féltékenységével és az üzleti dolgokban való teljes járatlanságával.“

Letűnt ismét néhány év. Egy vézna, beesett szemű, köhögő asszony vánszorgott fel azokon a lépcsőkön, hol egykor a szép Annuska ugrándozott vigan fel, le. Megráncgató a csengetyűt, azután ott esett össze agg szülői lakása küszöbén. Halálos ágyán végre bevallá bűnét. Borzadva állottak a szülők a tönkre ment élet ama rettenetes képe előtt, melyről a halállal küzdő szakadozott mondatokkal foszlányonként rántá le a sűrű fátyolt.

„Oh, szerencsétlen gyermek, hogyan vétkezhetél így isten és az igazság ellen!? Oh, szegény gyermekem — sóhajt az anya — hol tanultál ily rettenetes gonoszságot?“ — „Itthon — nálatok.“ „Micsoda, — nálunk? — istentelen gyermek, hát nem tanítottunk mindég becsületességre, igazmondásra?“

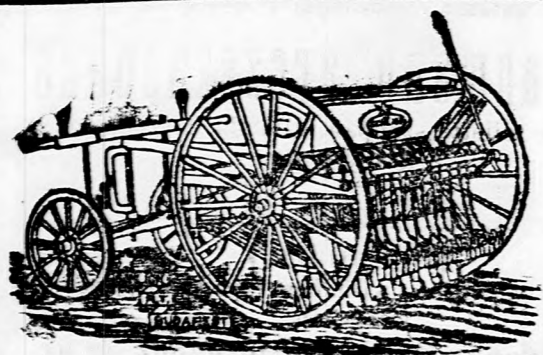
„Igen anyám — de én — példátokat követtem; a mennyei atya bocsásson meg nekem is, nektek is!“
Fr. p. Bl.

Melléklet a „Torontál” 1893 szeptember 23. (218.) számához.

Schlick-féle vasöntőde és gépgyár részvénytársaság BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: VI. KERÜLET, KÜLSŐ VÁCZI-UT. (82-18.17)
Városi iroda és raktár: PODMANITZKY-UTCZA 14. - Fiók-raktár: KEREFESI-UT 77.

Gőz- és járgányoséplő-készületek,

számos első díjakkal kitüntetett szab. Schlick-féle 2 és 3 vasú ekék,
mélyítő- és egytetemes aczél-ekék,
eredeti Schlick- és Vidats-féle egyvasú ekék, talajmivelő eszközök,
valamint Schlick-féle szab. „Haladás” sorbavetőgépek.

Takarmánykészítő gépek, daralók, őrlőmalmok és mindennemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai kéveköto és maroktraktó arató-gépek és fűkaszó gépek, szállító mezél vasutak stb.

Mintaraktár: Mayer Henrik Nagybecskerek.
Előnyös fizetési feltételek. Legjutányosabb árak. Arjegyzeket ingyen és bérmentve.

KOLERA ELLEN!

BORKIVONAT!

Csakis
szerecsen-
fejjel

valódi,
hamisítványoktól
óvakodjanak!

Kapható a
legfőbb fűszer-,
csemege- és gyógyfü-
kereskedésekben,
gyógyszertárakban,
kávéházakban és
czukrászdákban.

Vezérképviselők: (540-20.6)

PFAU és TÁRSA, FIUME.

Legjobb óvszer a kolera és egyéb fertőző betegségek ellen!
A nm. m. kir. belügyminisztérium 8476-93. számú körrendeletével ajánlva.

TÖKÉLETES FERTŐTELENTÉS.

Teljesen szagtalan! Önműködő tözegszóró klozettek! Belföldi és külföldi szabadalmak! Szobai árnyékszék mindenféle tetszetős alakban. Árnyékszék berendezések, kórházak, laktanyák, iskolák, szállodák, iparvállalatok nemű tözegstb. stb. részére. Fertőtlenítő és szagtalanító tözegpor! Tözegalom!
Minden gyártmány nagy raktára. KÜLÖNLEGESSÉG: emberi és városi hulladékok ipari és gazdasági értékesítése. Város tisztítási- és elfuvarozási vállalatok szervezése. Mütrágyagyártás. Képes árjegyzékkel, részletes tervekkel és költségvetésekkel szívesen szolgál az igazgatóság. (535-3.3)

Evek óta kipróbált, fűjálom- és íz- és idegbántalmaknál.

KWIZDA-féle köszvény-fluid

Véd- Kwizda-féle köszvény-fluid

1/2 üveg ára 1 frt, 1/4 üveg ára 60 kr.

Kapható minden gyógyszerárban.

FŐ-RAKTÁR:
Környógyászatiár Korneuburgban.

(105b-15.)

Egy gyakornok

megfelelő előképzettséggel és egy bolti-szolga

alulirotnál felvétetnek. (581-2.2)
Stagelschmidt János.

UNICUM

gyomorerosító likör.

Kapható ZWACK J. és TÁRSAINÁL
Budapestben, Huber Gusztáv, Klein János, Prandell Rezső, Billitz János, Schlesinger Gerson, Schnitzler Lipót czégeknel Nagybecskereken (548-3.3) és valamennyi nagyobb fűszerkereskedésben.

Nyereménytulajdonosok

kerestetnek!!
Gazdátlanul hever

20 millió forint.

Az 1887. óta megjelenő „Telegraph” sorsolási lapnak az a programja, hogy a még most is gazdátlanul, parlagon heverő esedékes sorsjegy-nyereményeket, melyek a husz millió forintot meghaladják, tulajdonosaik jogos birtokába jutassa.

Ebbeli törekvésünket eddig is oly siker koronázta, hogy a legnagyobb örömmel konstátálhatjuk, hogy a hozzánk beküldött tömeges kérdézőködésök folytán teljesített kutatások meglepő eredményre vezettek, amennyiben igen nagy összegeket juttatunk ily módon a sorsjegytulajdonosok kezeihez.

A sok millió azért hever parlagon, mert a sorsjegytulajdonosok nem törődnek sorsjegyeik számaival és nem tartanak megbízható sorsolási közlönyt.

Mindamellert, hogy lapunk előfizetési ára

egész csak évre 1 forint,

előfizetőink között évenként még

20 drb

Jószív sorsjegyet

is sorsolunk ki, és pedig minden év január, április, július és október 1-én 5-5 darabot. E sorsjegyeknek okvetlenül nyerniök kell és van a nyeremények között 40,000, 30,000 és 20,000 koronás főnyeremény is.

Oly sorsjegy-birtokosoktól, kik a lapra elő nem fizettek, és sorsjegyeik számának kihuzása iránt kérdézőködnek, a válasza egy 10 kros bélyeget kérünk.

Előfizetést az év bármely napján postautalványok után elfogadunk. (393-10.8)

sorsolási közlöny kiadóhivatala

Budapest, Váci-körút 43.

!Pénz!

földekre és házakra
a legolcsóbb kamatok mellett

a legkisebb összegtől a legmagasabb közvetítettik.

A visszafizetés tetszés és tehetség szerint történhetik.

Pontos és gyors keresztülvezetés felett mindenki meggyőződve lehet és szolgál minden e szakmába vágó felvilágosítással bérmentve.

Együttal ajánlom magamat mindennemű állami és magánsorsjegyek, arany és ezüst pénzek, idegen bankjegyek méltányos bevásárlása és eladására, nemkülönbén mindennemű szelvények beváltására. (14-26.20)

Igervények minden huzásra.

Részletlevelek valamennyi sorsjegyekről.

I. nagybecskereki váltó- és bizományi üzlet

Kadelsburger L.

Máriaczei Gyomorcseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajknál, nélküszhetetlen és átalóosan ismeretes házi és népszer.

A gyomorbetegség tünetei: ébágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehellet, fejfájtság, savanyú felbűffégés, hasmenés, gyomortégés, felesleges nyálkaválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörs, szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult lefűásnál, a menyenyiben ez a gyomortól származott, gyomortüherhelésél étellekkel és italokkal, gúszták májbajok és számorlókával. Említett bajknál a **Máriaczei gyomorcseppek** évek óta birtokosok bizonnyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr. — Magyarországi főraktár:

Török Jozsef gyógyszerár
Budapest, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni!! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Vadóságát bizonyítom”.

A **Máriaczei gyomorcseppek** valodian kaphatók.
Nagy-Becskerek: Kellner J. és Mocsakovecsák D. gyógyszer.; Szécsány: Klossky János gyógyszer.; Zichyfalva: Mayering K. gyógyszer.; Perlasz: Lafleur Lajos gyógyszer.; Módos: Grób Ferenc gyógyszer. (16-41.26)

Jegyzősegédet keresek.

Alólirott nál egy a jegyzői teendőkből jártas fiatal ember azonnal alkalmazást nyer állandóan.

Javadalmazás: havi 25 frt készpénz, azonkívül ingyen reggeli és szabad lakás fűtéssel, világítás, ágynemű és mosás nélkül.

Megbízhatóság, tisztességes magaviselet és szorgalom kívánatik, mely utóbbi után illető mellékjövedelemben részesül. Ajánlatok hozzám küldendők és az állomás rögtön elfogalható.

Kelt Csőszteleken, 1893. évi szeptember hó 20-án.

Ádám Mátyás,
jegyző.

(584—3.1)

1074. és 1086. árva. sz. 1893. (590—2.1)

Árverési hirdetés.

Nagybecskerek város tekintetes árvaszékének 1893. évi szeptember hó 19-én 1074. és 1086. szám alatt kelt határozata alapján ezennel közzététetik, hogy kk. Nagy Iván István tulajdonát képező Nagybecskerek községi 2011. és 2022. számú tjkönyvben 2034. és 2035. öi. szám alatt a Losonczy utcában fekvő ház és beltelek-ből álló ingatlansági 1893. évi október hó 3-án d. e. 9 órakor a városházi épület II. tanácsnoki irodában nyilvános magán árverés utján eladatni fog.

Árverelni szándékozók 110 forintnyi bánatpénzzel ellátva ezennel meghívotnak.

Az árverési feltételek az árverés napjái a városházépület II. tanácsnoki irodában naponta megtekinthetők.

Kelt Nagybecskereken, 1893. évi szeptember hó 22-én.

Zachariás József,
vár. II. tanácsnok.

Dr. Lehmann

arczenőcse

kitűnő hatású szer szeplő, májfoltok és bőrkiütések ellen.

1 tégely 50 kr.

Dr. Lehmann mosdóvize

az arczbőrt üdévé és ruganyossá teszi, s az arczenőcs hatását elmozdítja. 1 üveg 50 kr.

Dr. Lehmann arczsappana

kellems toiletté-szappan, állandó használatra. 1 drb 50 kr. (152-15)

Dr. Lehmann rizspora

(Fettpuder)

a legjobb arcpor, — kitűnően tapad s teljesen ártalmatlan.

1 bádogdoboz 80 kr. 1 papirdoboz 50 kr.

Összes cikkek fenti törv. bejegyzett védjeggyel vannak ellátva s kaphatók:

Kovács Sándor

gyógyszertárban Nagybecskereken.

ESZENCZIÁKAT

rum, cognac, mindennemű szesz italok asztallikőrök és különlegességek azonnali elhibázhatatlan elkészítésére a legkitűnőbb minőségben szállítok.

Azonfelül ajánlok 80 fokú, vegyileg tiszta eceteszeneciát kellemes ízű borecet és különleges ecetek gyártásához. Leírások és használati utasítások ingyen mellékeltek. (585—5.1)

Kiváló eredményért kezeskedek.

Árlapot bérmentve küldök.

Pollak Károly Fülöp

Eszenciák-különlegességek gyára

PRÁG.

Megbízható ügynökök kerestetnek.

K Ö S Z É N .

Van szerencsém a közeledő évadra ajánlani:

elsőrendű animal darabos szenet . . . 1 frt 70 kr-ával

„ Dombrau karvini darabos szenet . 1 „ 75 „

„ animal bánya pirszenet (Coaks) . 1 „ 70 „

métermázsánként. Ezen árak a helybeli vasuti pályaudvarba szállítva készpénzben értendők.

Kívánatra elvállalom a házhoz való szállítást is, melyért

a köszén minden métermázsája után . 12 kr.

a pirszen „ „ „ 20 „

téritendő.

Megrendelések irodámban (Muncsics-féle ház) és Kék István állomásfőnök urnál fogadtatnak és a beérkezés sorrendjében intéztetnek el.

Tisztelettel

STEINITZER GÉZA.

(512—30.10)

Új férfi- és női divataru-üzlet.

ÜZLET-MEGNYITÁS.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, miszerint a helybeli piacon (Hunyadi-utca Stojits-féle házban) egy a mai kor minden igényeinek megfelelő

női- és férfi divataru-üzletet

egybekötvé

rövidáru- és fehérmemű kereskedéssel

nyitottam.

Folyton nagy választékban kaphatók kalapok és nyakkendők, selyem-czilinderek és claqueok, Richter Antal-féle loden-kalapok és a cs. k. udv. szállító Plesz Vilmos gyártmányu kalapok.

Dusan berendezett raktár férfi ingek legváltozatosabb kivitelben, legújabb divatu gallérok, kézelők és nyakkendők leg gazdagabb színválasztékban, továbbá a legdivatosabb férfi- és női cipők, szallagok és ruhadiszekből.

az Adorató-fűzőt nem kell erősen összehuzni, a hátulsó nyílás pedig két cm-nél többet ne tegyen ki.

A legújabb és legdivatosabb szoba-diszek a legizlésebb kivitelben, angol természetes sóta-pálcák, női- és férfi-, selyem- és gyapot- nap- és esernyők, ugy szintén legújabb találmányu angol- és francia kézimunkák, férfi- és női keztyük a legdivatosabb színekben.

Nagy raktár az összes divataru cikkek közül legizlésebb választékban, angol és francia illatszer és „Doering“-féle szappan a „bagolylyal“.

Azon reményben, hogy a nagyérdemű közönség bizalmát részemre mérsékelt árak és pontos kiszolgálás által kiérdemelem, számos látogatást kérve és magamat becses jóindulatukba ajánlva vagyok

tisztelettel

PETZ ANTAL.

(583—1)

Rövidáru- és fehérmemű kereskedés.

Olcsó bevásárlási forrás.

Olcsó bevásárlási forrás.